

Anita Garbat

Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach

E-MAIL: garbat.anita@gmail.com

Wizerunek nauczycieli na wybranych stronach internetowych szkół średnich zrzeszonych w Stowarzyszeniu na rzecz Najstarszych Szkół w Polsce

STRESZCZENIE

Celem artykułu jest analiza wizerunku nauczycieli prezentowanego na stronach internetowych szkół średnich zrzeszonych w Stowarzyszeniu na rzecz Najstarszych Szkół w Polsce. Przeanalizowanie dziesięciu stron internetowych szkół pod kątem prezentacji kadry pedagogicznej pozwala stwierdzić, że wirtualna przestrzeń szkoły stanowi niewykorzystany obszar w zakresie ukazywania potencjału merytoryczno-dydaktycznego nauczycieli. O wizerunek na szkolnej stronie internetowej powinno dbać całe grono pedagogiczne poprzez opracowanie spójnej koncepcji, która ukazałaby nie tylko wykształcenie, dodatkowe kwalifikacje, ale i zainteresowania, pasje nauczycieli.

SŁOWA KLUCZOWE: wizerunek, nauczyciel, strona internetowa szkoły, szkoła średnia

Wprowadzenie

W literaturze naukowej, pamiętnikarskiej, w mediach, w potocznych opiniach funkcjonują różne wizerunki nauczycieli. Od tych bardzo pozytywnych, przedstawiających nauczycieli jako entuzjastów i profesjonalistów, po negatywne, ukazujące ich jako niezaangażowanych w pracę, zestresowanych i niedouczonech. Te negatywne komunikaty często są tylko uproszczeniami, które jednak sami nauczyciele traktują jako brak poszanowania dla ich zawodu oraz całkowite niezrozumienie jego specyfiki. Wielu z nich nie upublicznia informacji na temat swojego wykształcenia, dodatkowych kwalifikacji i osiągnięć. Tymczasem tego rodzaju informacje mogłyby stanowić swojego rodzaju przeciwagę dla negatywnego dyskursu o szkole i nauczycielach.

Celem artykułu jest przeanalizowanie wizerunku nauczycieli zaprezentowanego na stronach internetowych wybranych szkół średnich zrzeszonych w Stowarzyszeniu na rzecz Najstarszych Szkół w Polsce (SNS). Przedmiotem

szczególnego zainteresowania były dane osobowe nauczycieli (imię i nazwisko), nauczany przedmiot, tytuł zawodowy, stopień naukowy, sprawowane funkcje, wykształcenie, dodatkowe kwalifikacje, odznaczenia oraz forma, w jakiej przedstawiono kadrę pedagogiczną (np. alfabetyczny spis, wersje łączące wykaz nauczycieli z rozszerzonymi informacjami na ich temat). Dodatkowym elementem analizy wizerunku nauczycieli był materiał graficzny w postaci fotografii, obrazów, który zamieszczono przy ich prezentacji.

Artykuł składa się z trzech części: teoretycznej, metodologicznej i podsumowania wyników badań. W części pierwszej wyjaśniam złożoność pojęcia wizerunek, w odniesieniu do nauczycieli, oraz krótko charakteryzuję strony internetowe szkół. Część drugą poświęcam założeniom metodologicznym badań własnych, w której przybliżam metodę zbierania danych – metnografię i metodę analizy danych – jakościową analizę treści. Uzasadniam także dobór próby do badań. W części trzeciej prezentuję wyniki badań i wnioski w postaci ogólnych wskazówek i refleksji skierowanych do nauczycieli i kadry zarządzającej szkołą w zakresie kreowania wizerunku w Internecie.

Wizerunek nauczycieli – wymiary zjawiska

Termin „wizerunek” jest pojęciem niejednoznacznym i bardzo pojemnym. Według językoznawców może oznaczać obraz, obrys, ale również wyobrażenie, sposób, w jaki dana osoba lub rzecz jest przedstawiana (Bańko, 2007, s. 52). Wizerunek może dotyczyć zarówno kogoś, jak i czegoś. Może również stanowić subiektywne wyobrażenie na temat kogoś lub czegoś, które nie musi odpowiadać rzeczywistości. W ogólnym ujęciu wizerunek jest całościowym obrazem danej jednostki lub zbiorowości, który funkcjonuje w konkretnej rzeczywistości społecznej jako umysłowa reprezentacja świata.

Można wyróżnić następujące wymiary tego złożonego zjawiska:

- Wymiar psychologiczny. Definicje z tego zakresu wyjaśniają procesy, mechanizmy percepcji i przetwarzania informacji, tj.: postrzeganie, ocenę.
- Wymiar socjologiczny. Wskazuje na grupową i instytucjonalną przynależność osób, w umysłach których jest obecny wizerunek jakiegoś obiektu, a także zachodzące interakcje między tymi grupami, instytucjami i osobami.
- Wymiar marketingowy odnosi się do kategorii wartości dla osoby, firmy, której wizerunek istnieje w umysłach różnych osób, np. klientów.
- Wymiar komunikacyjny, który dotyczy głównych kanałów komunikacyjnych, jakimi rozchodzi się informacja. Ważne są także kody komu-

nikacyjne (język, obrazy, symbole, stałe schematy opisu), a także role komunikacyjne (Łączyński, 2009, s. 80–82).

Warto przytoczyć wyniki badań nad wizerunkiem nauczycieli w prasie ogólnopolskiej, które pozwolą lepiej poznać obraz tej grupy zawodowej.

Karina Banasik (2019, s. 174–192) w swojej pracy doktorskiej *Kulturowe reprezentacje nauczyciela w prasie ogólnopolskiej w kontekście zmiany edukacyjnej* podjęła próbę rekonstrukcji wizerunku nauczycieli w pięciu opiniotwórczych tygodnikach („Gość Niedzielny”, „Wprost”, „Newsweek”, „Przeгляд” i „Polityka”). Przeprowadzona analiza 162 artykułów z lat 1999–2017 obejmowała teksty dotyczące pracy i funkcjonowania polskich nauczycieli. Autorka ustaliła, że cztery analizowane tygodniki publikowały różnorodne opinie na temat nauczycieli, od pozytywnych przez mieszane do negatywnych, natomiast jednostronny stosunek do nauczycieli (pozytywny) prezentował jedynie „Gość Niedzielny”.

W tekstach prasowych zwrócono uwagę na problemy nauczycieli i potrzebę wsparcia ich w pracy dydaktyczno-wychowawczej. Od nauczyciela bowiem ciągle wymaga się rozwiązywania problemów z zakresu psychologii, terapii czy skutecznego zarządzania swoim czasem. Nauczyciele często sami szukają rozwiązań, bo nie są przyzwyczajeni do proszenia o pomoc i konsultacje. Boją się, że wszelkie zgłaszane przez nich problemy mogą być potraktowane jako ich nieudolność i brak umiejętności do radzenia sobie w zawodzie. Bardzo często w gronie pedagogicznym brakuje zaufania i współpracy, a problemy innych są tematami plotek i złośliwych komentarzy. W opiniotwórczej prasie za niepowodzenia nauczycieli obarcza się system kształcenia studentów, który nie jest należycie zorganizowany. Programy kształcenia są przestarzałe i nieaktualizowane od lat. Zbyt mało jest również praktyk studenckich. Ponadto system awansu zawodowego stawia nauczycielom zbyt niskie wymagania i niedostatecznie weryfikuje ich umiejętności do pracy z uczniami (Banasik, 2019).

Justyna Dobrołowicz przeanalizowała 115 tekstów na temat edukacji opublikowanych w 522 numerach wybranych polskich tygodników opinii: „Polityki”, „Wprost”, „Newsweeka”, „Gościa Niedzielnego” i „Przeгляду” w latach 2009–2010. Ich analiza pozwoliła wyodrębnić 15 tekstów dotyczących bezpośrednio pracy nauczycieli i problemów, z jakimi boryka się ta grupa zawodowa. Z artykułów tych wyłania się przygnębiający obraz środowiska nauczycielskiego, które nie potrafi sprostać potrzebom i wyzwaniom współczesności. W analizowanych artykułach dominuje zdecydowana krytyka. Nauczyciele przedstawiani na łamach opiniotwórczej prasy są niekom-

petentni, nie potrafią organizować zajęć lekcyjnych, nie znają najnowszych badań nad funkcjonowaniem ludzkiego mózgu, co przekłada się na niską skuteczność ich działań. Polscy nauczyciele zajmują się wyłącznie przygotowaniem uczniów do zdawania egzaminów. Wymagają pamięciowego opanowania zasobu wiedzy, posłuszeństwa i pracy wedle szczegółowych wytycznych. Warto dodać, że dziennikarze znacznie chętniej rozpisują się na temat nierzetelnych, niedouczonej, nieetycznie postępujących nauczycieli niż na temat pasjonatów i entuzjastów. Niepokoi poziom tej krytyki, która nie jest nastawiona na wyjaśnienie przyczyn złej pracy nauczycieli, na pomoc w zrozumieniu mechanizmów ich wadliwego funkcjonowania. Autorzy prasowych tekstów nie dostrzegają, że przecież praca nauczycieli jest efektem społecznych i ekonomicznych procesów zachodzących w ostatnich latach (Dobrołowicz, 2014, s. 299–317).

Trzeba zauważyć, że w mediach przedstawia się również sylwetki pedagogów, którzy mieli wybitne osiągnięcia, ale, niestety, nie jest to dominujący wątek medialnych przekazów o nauczycielach. Należy w tym miejscu wspomnieć o akcji społecznej, którą podjęła w 2019 roku „Gazeta Wyborcza” w partnerstwie z „Ośrodkiem Brama Grodzka – Teatr NN”, zatytułowanej „Nauczyciel na całe życie”. Jej celem było upamiętnianie nauczycieli i ich trudnej oraz niedocenianej pracy (Krysiak, 2019). Do „Gazety Wyborczej” systematycznie napływały wspomnienia i opowieści o nauczycielach, którzy pozostali w pamięci swoich wychowanków ze względu na niepowtarzalną osobowość, styl pracy i kreatywność (Rakowski-Kłós, 2019).

Badaniem wizerunku szkoły i nauczyciela w ujęciu retrospektywnym zajmuje się Julia Gorbaniuk, ale nie obejmuje ono analizy wizerunku nauczycieli tworzonego na szkolnych stronach internetowych (2014, s. 23–37). Istnieje zatem pilna potrzeba prowadzenia badań wirtualnej przestrzeni szkoły, w której kreowany jest wizerunek nauczycieli.

Szkolne strony internetowe – próba charakterystyki

Współcześnie prawie każda instytucja ma swoją stronę internetową lub konto na portalach społecznościowych. Strony internetowe posiadają także placówki edukacyjne. Szkolne strony internetowe charakteryzuje duże zróżnicowanie pod względem wykonania i sposobu ich prowadzenia. Niemniej jednak, dzięki zamieszczonym tam treściom możemy dowiedzieć się w mniejszym lub większym zakresie o kadrze pedagogicznej i działaniach podejmowanych przez szkolną społeczność.

W literaturze, która jest związana z mediami, strona internetowa, strona www jest definiowana jako plik lub zespół powiązanych ze sobą plików

zapisanych w języku HTML, umieszczony na serwerze www pod wspólnym adresem. Strona może zawierać informacje tekstowe, grafikę, animacje, filmy, a także odsyłacze (linki) do innych miejsc w Sieci (Jasionowicz, 2006, s. 203).

Literaturoznawca Agnieszka Szurek zaproponowała następujące podziały szkolnych stron internetowych: strona-wizytówka, strona-szuflada, strona-kronika, strona-poligon doświadczalny, strona-miejsce spotkań (Szurek, 2016, s. 15–17). Duże zróżnicowanie stron internetowych szkół ma swoje zalety, ale i wady. Strona-wizytówka, choć jest profesjonalnie przygotowana i buduje pozytywny wizerunek szkoły, nie przedstawia jej prawdziwego oblicza i uniemożliwia partycypację w tworzeniu treści. Strona-szuflada zawiera potrzebne druki, dokumenty, statut, a także banery projektów, w których uczestniczą uczniowie. Obecność jednak zbyt wielu zakładek i elementów graficznych, podkreślających działania uczniów i nauczycieli, może powodować chaos informacyjny. Strona-kronika może pełnić funkcję gazetki, którą redagują uczniowie, ale wymaga to przemyślanej strategii zamieszczania informacji. Wygląd i zawartość szkolnej strony internetowej wymaga przestrzegania zasad, wskazówek dotyczących jej prowadzenia, w których ustalaniu powinien uczestniczyć cały zespół pedagogiczny. Ciekawym zjawiskiem jest fakt, że na temat szkolnych stron internetowych najczęściej wypowiadają się specjaliści od public relations lub marketingu, a nie sami pedagodzy (Szurek, 2017, s. 69–85).

Na portalach internetowych poświęconych nowoczesnej edukacji pojawiają się artykuły, które sygnalizują potrzebę zwrócenia uwagi na zasoby stron internetowych szkół, np. na portalu Edunews znajdują się następujące teksty: „Coś o szkolnej stronie internetowej” (Pietras, 2010), „Szkolne strony www – do remontu” (Górnicka, 2011), „Strona internetowa szkoły” (Lubina i Nierada, 2013), „Strona internetowa – zrób to sam(a)” (Polak, 2015). W tekstach tych autorzy omawiają wartość dobrze zaprojektowanej i systematycznie aktualizowanej strony internetowej placówki, która przyczynia się do budowania pozytywnego wizerunku szkoły i nauczyciela w społeczeństwie. Autorzy dzielą się radami dotyczącymi wyglądu i sposobów prezentacji placówki i grona pedagogicznego. Charakter tych artykułów bardziej jednak odnosi się do tematyki promocji szkoły w mediach, public relations i marketingu szkoły, aniżeli pedagogicznych aspektów prezentacji kadry w wirtualnej przestrzeni szkoły.

Badania przeprowadzone w 2016 roku na stu losowo wybranych stronach internetowych szkół średnich z 16 województw naszego kraju pod kątem prezentacji grona pedagogicznego wykazały wiele niedostatków w tym zakresie (Garbat i Moskwa, 2018, s. 133–141). W prezentacji kadry pedagogicznej najczęściej korzysta się z listy, wykazu imion i nazwisk nauczycieli oraz wskazania nauczanego przez nich przedmiotu. Powszechny jest brak fotografii, brak

informacji na temat ukończonych studiów, kursów, szkoleń, stopnia awansu zawodowego czy posiadanego tytułu zawodowego lub stopnia naukowego. Są również strony internetowe, na których w ogóle nie zamieszczono wykazu kadry pedagogicznej. Tymczasem to właśnie nauczyciele stanowią o merytoryczno-dydaktycznym obliczu szkoły, które powinno być należycie eksponowane. Tworzenie wizerunku wymaga spójnych działań i budowania wspólnej wizji prezentacji. Może właśnie w braku prawdziwej wspólnoty uczących się tkwi największy problem związany z kreowaniem odpowiedniego przekazu na temat nauczycieli w Sieci. Może to kultura, w której tkwią nauczyciele nie jest kulturą zaufania, ale kulturą rywalizacji i rozdzźwięków. Te i inne rodzące się pytania wymagają badań i pogłębionej analizy w celu zmotywowania pedagogów do pracy nad własnym wizerunkiem w Internecie.

Metodologiczna koncepcja badań własnych

Potrzebę prowadzenia badań pedagogicznych uzasadnia głównie aktualność problemów, które można dzięki ich podjęciu rozwiązać. Współcześnie takim pilnym problemem jest badanie wirtualnej rzeczywistości, w tym internetowej przestrzeni szkół. Jak podkreśla Robert V. Kozinets,

[b]adacze społeczni coraz częściej dochodzą do wniosku, że nie będą w stanie prawidłowo zrozumieć wielu z najważniejszych przejawów życia społecznego i kulturowego bez włączenia w obszar swoich analiz [I]nternetu oraz zapośredniczonych przez komputer form komunikacji (Kozinets, 2012, s. 15).

W artykule podejmę próbę odpowiedzi na następujące pytanie badawcze: Jak na stronach internetowych szkół średnich prezentowani są nauczyciele? Każda szkoła ma innych nauczycieli, uczniów, rodziców i środowiska, które oddziałują na zachodzące w niej procesy. Ponadto każda strona internetowa stanowi niepowtarzalną przestrzeń, w której lokowane są teksty i zdjęcia dotyczące nauczycieli.

Do zbierania danych posłużyłam się netnografią, która pozwoliła mi na przeszukiwanie wirtualnych zasobów szkół dla uzyskania odpowiedzi na postawione wcześniej pytanie badawcze. Warto nadmienić, że netnografię można uprawiać biernie – wykorzystując dane dostępne w Sieci – i wówczas staje się ona badaniem dokumentów o charakterze wirtualnym. Netnografia, zwana inaczej etnografią wirtualną, czerpie z dorobku tradycyjnej etnografii, choć z uwagi na specyfikę Internetu, jak i na rodzaje możliwych interakcji, wiele z reguł etnografii, narzędzi i technik badawczych musi zostać odpowiednio zmodyfikowanych i dostosowanych do prowadzenia tego typu badań (Kozinets, 2012, s. 91).

Zebrane dane przeanalizowałam za pomocą jakościowej analizy treści, która zastosowana po raz pierwszy przez prasoznawców do badania treści czasopism została przyjęta również przez przedstawicieli innych nauk społecznych. W analizie treści badacz odtwarza znaczenie tekstu, jakie zostało mu nadane przez autora. Dobór próby w postaci dokumentów czy tekstów lub obrazów umożliwia udzielenie odpowiedzi na pytanie badawcze. Wykorzystanie cyfrowych zasobów wiąże się jednak z faktem, że tekst, obraz, fotografia, dźwięk, film są rozmaicie łączone i prezentowane w Internecie. Poprzez hiperłącza i hipertekst oraz multimedia i hipermedia zostaje stworzona specyficzna sieć powiązań i możliwa wielość interpretacji zjawisk, które są w obszarze zainteresowań badacza (Kubinowski, 2013, s. 73–74).

Współczesny świat jest zdominowany przez obraz, który wspólnie z elementami pisanymi tworzy swoistą hybrydę i stanowi nie tylko wyzwanie dla badaczy, ale i inspirację dla rozważań teoretycznych i metodologicznych w tym zakresie. Obrazy mogą łączyć ludzi, tworząc więzi społeczne, np. wspólne robienie zdjęć, ale też mogą dzielić ludzi jako narzędzia sprawowania władzy i kontroli (Juszczak, 2015, s. 21–22).

Do badania wybrałam dziesięć z najstarszych szkół średnich w Polsce, które są zrzeszone w Stowarzyszeniu na rzecz Najstarszych Szkół w Polsce (SNS). Interesował mnie wizerunek kadry pedagogicznej na stronach internetowych szkół, które mają wielowiekową tradycję w nauczaniu i należą do najstarszych tego typu placówek w Polsce i w Europie. Badaniem objęłam placówki, które na swoich stronach internetowych prezentowały grono pedagogiczne w najbardziej różnorodny sposób. Wiele z tych prezentacji było tylko wykazem imion i nazwisk nauczycieli poszczególnych przedmiotów. Dlatego zdecydowałam się wybrać te wykazy, które, prócz podstawowych danych (imię, nazwisko, przedmiot), zawierały elementy dodatkowe, np. tytuł zawodowy, stopień naukowy, stopień awansu zawodowego, zdjęcie.

Informacje dotyczące obecnie uczących nauczycieli znalazłam w zakładkach dotyczących szkoły i kadry pedagogicznej. Dla przykładu zakładka główna nosi nazwę „O szkole”, a interesujące treści znajdują się w jednej z podzakładek noszącej miano: „Nauczyciele”. Wielokrotnie przeglądałam zakładki i podzakładki zawierające interesujące mnie treści dotyczące nauczycieli. W trakcie badań robiłam notatki i uzupełniałam je po kolejnych odsłonach strony.

Badanie trwało trzy lata (2017–2019), w którym to czasie uległa zmianie liczba szkół zrzeszonych w Stowarzyszeniu. Było to wynikiem aktualizacji deklaracji członkowskich, które spowodowało zmniejszenie liczby zrzeszonych placówek ze stu trzynastu w 2017 roku do czterdziestu pięciu w 2019

roku. Przedmiotem badań uczyniłam strony internetowe następujących szkół średnich:

1. I Liceum Ogólnokształcące im. Filomatów Ziemi Michałowskiej w Brodnicy,
2. I Liceum Ogólnokształcące im. Mikołaja Kopernika w Gdańsku (usunięte z listy SNS w trakcie badań),
3. I Liceum Ogólnokształcące im. ks. Stanisława Staszica w Hrubieszowie,
4. I Liceum Ogólnokształcące im. Stefana Żeromskiego w Kielcach,
5. Liceum Ogólnokształcące im. ks. Jana Kompały i Wojciecha Lipskiego w Ostrowie Wielkopolskim,
6. I Liceum Ogólnokształcące im. marsz. St. Małachowskiego w Płocku,
7. I Liceum Ogólnokształcące Collegium Gostomianum w Sandomierzu,
8. VIII Liceum Ogólnokształcące im. Władysława IV w Warszawie,
9. I Liceum Ogólnokształcące im. Tadeusza Kościuszki w Wieluniu,
10. I Liceum Ogólnokształcące im. Jana Zamoyskiego w Zamościu (usunięte z listy SNS w trakcie badań).

Placówki znajdują się na terenach siedmiu z szesnastu województw w Polsce:

- województwo mazowieckie (I LO w Płocku, data założenia 1626 rok; VIII LO w Warszawie, data założenia 1885 rok),
- województwo świętokrzyskie (I LO w Sandomierzu, data założenia 1613 rok; I LO w Kielcach, data założenia 1724 rok),
- województwo lubelskie (I LO Hrubieszów, data założenia 1810 rok, I LO Zamość; data założenia 1916 rok),
- województwo wielkopolskie (I LO w Ostrowie Wielkopolskim, data założenia 1845 rok),
- województwo kujawsko-pomorskie (I LO w Brodnicy, data założenia 1873 rok),
- województwo łódzkie (I LO w Wieluniu, data założenia 1906 rok),
- województwo pomorskie (I LO w Gdańsku, data założenia 1945 rok).

Wirtualna przestrzeń szkoły stanowi niedookreślony obszar, który jest zróżnicowany pod wieloma względami. Trudno bowiem wyznaczyć jego początek i koniec, gdyż zawartość poszczególnych stron jest wzbogacona połączeniami do innych stron internetowych, które również posiadają linki do kolejnych zasobów. Materiał poddany badaniu został zarchiwizowany, gdyż w Sieci

podlega nieustannym zmianom, uaktualnieniom, a czasami zostaje całkowicie usunięty ze strony.

Wyniki badań i wnioski

Nauczyciele dziesięciu szkół średnich prezentowani byli najczęściej na szkolnej stronie internetowej w formie wykazu imion i nazwisk wraz z informacją o nauczanych przedmiocie. Dzięki temu łatwo można zauważyć liczebną przewagę kobiet w radzie pedagogicznej szkół, a także zidentyfikować osoby innej narodowości niż polska, zwłaszcza wśród nauczycieli języków obcych. W spisie nauczycieli pojawiały się też informacje o tytule zawodowym, stopniu naukowym, stopniu awansu zawodowego, a znacznie rzadziej o ukończonej szkole wyższej i dodatkowych kwalifikacjach.

Warto zaznaczyć, że na żadnej z analizowanych szkolnych stron internetowych w zakładce o nauczycielach nie było informacji o sprawowaniu przez nich funkcji opiekuna stażu, opiekuna praktyk zawodowych. Tymczasem zajęcia te są bardzo czasochłonne i całkowicie pomijane przy prezentacji grona pedagogicznego.

W prezentacjach kadry pedagogicznej brakowało zdjęć nauczycieli oraz wspólnej fotografii grona pedagogicznego, które w dobie kultury wizualnej powinny być niezbędnym dopełnieniem profesjonalnej prezentacji. W zamieszczanych na stronach internetowych opisach zdarzały się usterki redakcyjne, które wymagają działań korektorskich oraz dbałości o większą kulturę informacji, np. podawania imion nauczycieli, a nie ich inicjałów, które dla społeczności szkolnej są znane, a dla internautów odwiedzających stronę nie są czytelne.

Szkołami, które mogłyby stanowić wzorzec pod względem przygotowania prezentacji swojej kadry pedagogicznej są licea w Brodnicy i Ostrowie Wielkopolskim. W Brodnicy nauczycieli przedstawiono w układzie alfabetycznym, podając imię i nazwisko oraz adres e-mail nauczyciela. Przy każdym nazwisku znajduje się też ikona, określająca płeć (kobieta, mężczyzna). W gronie pedagogicznym dominują kobiety. Jeżeli któryś nauczyciel pełni funkcję wychowawcy, jest to zaznaczone pod jego imieniem i nazwiskiem. Brodnicka szkoła zaprezentowała kadrę w sposób umożliwiający poznanie kwalifikacji oraz dodatkowych obowiązków, które wynikają z pełnienia funkcji wychowawcy lub opiekuna koła zainteresowań. Ponadto nauczyciele mają możliwość indywidualnego podejścia do tworzenia zawartości zakładki ich dotyczącej. W zakładce istnieje opcja wstawiania materiałów dodatkowych dla uczniów, które ułatwiają współpracę i kontakt. Natomiast na stronie internetowej I LO w Ostrowie Wielkopolskim prezentację grona pedagogicznego zamieszczono

w zakładce „Szkoła” i podzakładce „Nasi nauczyciele”. Na wyróżnienie zasługuje jednolity projekt graficzny prezentacji kadry w postaci zdjęcia każdego nauczyciela z krótką informacją na jego temat. Dopełnieniem całości byłyby bardziej szczegółowe opisy sylwetki danego nauczyciela. W gronie dominują nauczyciele z najwyższym stopniem awansu zawodowego. Wśród nauczycieli posiadających stopień naukowy doktora są: nauczyciel matematyki, historii i wiedzy o społeczeństwie oraz doktor nauk humanistycznych w zakresie literaturoznawstwa.

Pod względem estetycznym na szczególne wyróżnienie zasługuje prezentacja kadry pedagogicznej płockiej „Małachowianki”, którą otwiera wspólna, kolorowa fotografia nauczycieli. Pod zdjęciem w formie listy przedmiotów, w porządku alfabetycznym, wymieniono nauczycieli, podając tytuł zawodowy, stopień naukowy oraz imię i nazwisko. Niektórzy nauczyciele uczą kilku przedmiotów. Wśród nauczycieli są doktorzy, doktor inżynier i doktor habilitowany. Chciałabym zwrócić uwagę, że szkoła nie zlikwidowała dostępu do swojej „dawnej” strony internetowej, co może posłużyć do kolejnych badań nad zmianami w zakresie prezentacji kadry szkoły. Dzięki temu z nieaktywnej strony internetowej liceum możemy się dowiedzieć, jak grono pedagogiczne zaprezentowano przed laty. W zakładce „Nauczyciele” i podzakładkach „Kadra” i „Kw. Prousta” (Kwestionariusz Prousta) poznajemy nauczycieli tego liceum. W kwestionariuszu znajdowały się pytania dotyczące: hobby, ulubionej potrawy, ulubionych zajęć, ulubionych bohaterów literackich itp. Nie wszyscy nauczyciele zdecydowali się na wypełnienie tego formularza, ale ci, którzy to uczynili, ożywili wizerunek kadry pedagogicznej tego liceum i wizerunek całej szkoły. Jedno z pytań kwestionariusza dotyczyło daty urodzenia. Oto kilka przykładowych odpowiedzi na to pytanie: „dawno, dawno temu”, „9 lipca (w ubiegłym wieku)”, „nie powiem”, „Nie liczę godzin ni lat...”. Niezwykle ciekawe było również jedno z pytań: „Błędy, które najłatwiej wybaczam” i przykładowa odpowiedź jednej z nauczycielek: „ortograficzne”.

Wizerunek kadry pedagogicznej szkoły nie powinien być wykazem imion i nazwisk, ale powinien zawierać dodatkowe opisy i to nie tylko na temat wykształcenia, kwalifikacji, ale również zainteresowań i pasji. Tego typu informacje przyczyniają się do „ocieplenia” wizerunku nauczyciela, podobnie jak zdjęcia nauczycieli lub wspólna fotografia grona pedagogicznego szkoły. Być może pomocna okazałyby się obecność linków przy nazwiskach nauczycieli, dzięki którym w jednym miejscu udałoby się skupić rozproszone informacje o ich sukcesach i licznych, szkolnych i pozaszkolnych, działaniach.

Podjęta w artykule próba odpowiedzi na pytanie dotyczące prezentacji nauczycieli na stronach internetowych szkół wskazuje, że istnieje pilna

potrzeba stworzenia ogólnych wskazówek, które pozwoliłyby ukazać kompetencje merytoryczno-dydaktyczne i interpersonalne kadry pedagogicznej danej szkoły. W podstawowych wytycznych należałoby zwrócić uwagę na kwestie redakcyjne, autorskie i graficzne. Szczególnie ważne jest bowiem staranne przygotowanie tekstów, które mają być umieszczone na stronie, a także podanie informacji o twórcy wpisu. Należy zadbać również o zgodność nazwy zakładek i podzakładek z zamieszczanymi w nich materiałami. Powszechną praktyką powinien być też opis materiałów graficznych zamieszczanych przy prezentacji nauczycieli (np. autor zdjęcia, rok, miejsce itp.). Warto rozważyć też kultywowanie zwyczaju wspólnego fotografowania grona pedagogicznego w danym roku szkolnym, gdyż jego skład ulega zmianie i warto ten fakt dokumentować. W przygotowanie takiej sesji zdjęciowej można byłoby zaangażować uczniów, rodziców, którzy interesują się fotografią, rysunkiem, grafiką. Być może udałoby się w wirtualnej przestrzeni szkoły stworzyć oryginalną prezentację kadry, wykorzystując przy tym zainteresowania i pasje szkolnej społeczności.

W tworzeniu prezentacji nauczycieli w wirtualnej przestrzeni szkoły strefa wizualna powinna być szczególnie istotnym kanałem komunikacyjnym. W realiach Internetu liczy się już nie sama obecność, ale to, w jakich ramach, w jakich warunkach jest się obecnym w Sieci. (Drozdowski, 2008, s. 18–29). Sarah Pink podkreśla, że wartość zdjęcia zależy od tego, kto na nie patrzy, gdyż ten sam obraz może mieć bardzo wiele znaczeń, nadanych przez oglądającego w różnych kontekstach czasowych, historycznych i kulturowych (Pink, 2009, s. 90). Być może dzięki autentycznej współpracy nauczycieli z uczniami, rodzicami udałoby się stworzyć niepowtarzalny wizerunek grona pedagogicznego na stronie internetowej szkoły, który oddałby nie tylko jego kwalifikacje, ale otworzył przestrzeń do nowych inicjatyw.

Wszelkie zmiany w szkole wymagają zaangażowania zespołu i wysokiej kultury zaufania oraz chęci partycypacji w prezentowaniu zasobów ludzkich szkoły. Chodzi tutaj szczególnie o nastawienie samych nauczycieli do kreowania wizerunku w Sieci, a także o ich funkcjonowanie w zespole pedagogicznym, od którego integracji zależy chęć do podejmowania nowych wyzwań. Jeśli sami nauczyciele nie będą orędownikami zmiany i nie przełamią wspólnie oporów związanych z ich obecnością w Sieci, nie przyniosą efektu szkolenia i warsztaty. Pomoże natomiast budowanie atmosfery wyzwalającej potencjał tkwiący w nauczycielach. Do tego rodzaju działań potrzebny jest mądry dyrektor. Dyrektor-przywódcą, który zintegruje zespół i zadba o jego osobiste zaangażowanie w tworzenie wizerunku szkoły i nauczycieli w Sieci (Madalińska-Michalak, 2018).

BIBLIOGRAFIA

- Banasik, K. (2019). *Kulturowe reprezentacje nauczyciela w prasie ogólnopolskiej w kontekście zmiany edukacyjnej*. [Rozprawa doktorska]. Uniwersytet Jana Kochanowskiego, Kielce. [Maszynopis niepublikowany].
- Bańko, M. (red.). (2007). *Słownik języka polskiego*. T. 6. Warszawa: PWN.
- Dobrołowicz, J. (2014). Wizerunek nauczyciela-wychowawcy w wybranych tygodnikach opiniotwórczych. W: M. Drózd (red.), *Mądrość w mediach – od bezmyślności do przemądrzałości* (s. 299–317). Tarnów: Biblos.
- Drozdowski, R. (2008). Zdjęcia w sieci. Kierunkująca i na-znaczająca rama prezentacyjna Internetu. W: T. Ferenc, K. Olechicki (red.), *Obrazy w sieci. Socjologia i antropologia ikonosfery Internetu* (s. 18–29). Toruń: Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Mikołaja Kopernika.
- Garbat, A., Moskwa, A. (2018). Wizerunek szkół średnich w Internecie na podstawie analizy stron internetowych liceów ogólnokształcących w Polsce. W: W. Ratajek (red.), *Edukacja i człowiek w czasach technologii. Szanse, nadzieje i zagrożenia* (s. 133–141). Wrocław: Wydawnictwo ViaFerrata.
- Jasionowicz, M. (2006). Strona www. W: W. Pisarek (red.), *Słownik terminologii medialnej* (s. 203). Kraków: Universitas.
- Kozinets, R.V. (2012). *Netnografia. Badania etnograficzne online*. Przeł. M. Brzozowska-Brywczyńska. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.
- Kubinowski, D. (2010). *Jakościowe badania pedagogiczne. Filozofia. Metodyka. Ewaluacja*. Lublin: Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej.
- Łączyński, M. (2009). Wizerunek. W: T. Gackowski, M. Łączyński (red.), *Metody badania wizerunku w mediach. Czym jest wizerunek. Jak i po co należy go badać* (s. 80–82). Warszawa: CeDeWu.
- Pink, S. (2009). *Etnografia wizualna. Obrazy, media i przedstawienie w badaniach*. Przeł. M. Skiba. Kraków: Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego.

NETOGRAFIA

- Gorbaniuk, J. (2014). Wizerunek szkoły i nauczyciela w badaniach retrospektywnych. *Teologia i Moralność*, 2, 23–37. Pozyskano z: <https://pressto.amu.edu.pl/index.php/tim/article/viewFile/2190/2178>
- Górnicka, M. (2011). *Szkolne strony do remontu*. Pozyskano z: <https://edunews.pl/system-edukacji/szkoly/1692-szkolne-strony-www-do-remontu>
- Juszczak, S. (2015). Kultura wizualna – wybrane studia teoretyczne oraz badania empiryczne. *Chowanna*, 2, 17–29. Pozyskano z: <http://bazhum.muzhp.pl/media/files/Chowanna/Chowanna-r2015-t2/Chowanna-r2015-t2-s17-29/Chowanna-r2015-t2-s17-29.pdf>
- Krysiak, P. (2019). *III edycja Akademii Opowieści: „Nauczyciel na całe życie”*. Pozyskano z: <http://wyborcza.pl/AkcjeSpecjalne/7,155762,24632321,startujemy-z-iii-edycja-akademii-opowieści-nauczyciel-na-cale.html>
- Lubina, A., Nierada J. (2013). *Strona internetowa szkoły*. Pozyskano z: <https://edunews.pl/badania-i-debaty/opinie/2193-strona-internetowa-szkoly>
- Madalińska-Michalak, J. (red.). (2018). *Przywództwo nauczycieli*. Warszawa: FRSE. Pozyskano z: http://czytelnia.frse.org.pl/media/Przywodztwo_nauczycieli-calosci_sWohF9y.pdf
- Pietras, A. (2010). *Coś o szkolnej stronie internetowej*. Pozyskano z: <https://edunews.pl/badania-i-debaty/opinie/1233-cos-o-szkolnej-stronie-internetowej>
- Polak, M. (2015). *Strona internetowa – zrób to sam(a)*. Pozyskano z: <https://edunews.pl/nowoczesna-edukacja/ict-w-edukacji/3259-strona-internetowa-zrob-to-sam-a>

- Rakowski-Kłos, I. (2019). *Nauczyciel na całe życie. Idźcie i powiedzcie ile im zawdzięczacie*. Pozyskano z: <https://wyborcza.pl/AkcjeSpecjalne/7,155762,25286616,nauczyciel-na-cale-zycie-idzcie-i-powiedzcie-ile-im-zawdzieczacie.html>
- I LO w Brodnicy (2020). [Strona internetowa szkoły]. Pozyskano z: <https://ilo-brodnica.edupage.org/>
- I LO w Gdańsku (2020). [Strona internetowa szkoły]. Pozyskano z: <http://ilo.gda.pl/pl>
- I LO w Hrubieszowie (2020). [Strona internetowa szkoły]. Pozyskano z: <http://staszic.pl/>
- I LO w Kielcach (2020). [Strona internetowa szkoły]. Pozyskano z: <http://zeromski.kielce.eu/padcms/index.php>
- I LO w Ostrowie Wielkopolskim (2020). [Strona internetowa szkoły]. Pozyskano z: <http://www.liceum.edu.pl/>
- I LO w Płocku (2020). [Strona internetowa szkoły]. Pozyskano z: <http://malachowianka.edu.pl/>
- I LO w Sandomierzu (2020). [Strona internetowa szkoły]. Pozyskano z: <http://lo1.sandomierz.pl/>
- VIII LO w Warszawie (2020). [Strona internetowa szkoły]. Pozyskano z: <http://www.wladyslaw.edu.pl/>
- I LO w Wieluniu (2020). [Strona internetowa szkoły]. Pozyskano z: <http://www.lowielun.eu/index.php/pl/>
- I LO w Zamościu (2020). [Strona internetowa szkoły]. Pozyskano z: <http://www.ilo.com.pl/>
- Szurek, A. (2016). Jakiej strony internetowej potrzebuje szkoła? *Hejnal Oświatowy*, 10, 15–17. Pozyskano z: https://kometa.edu.pl/uploads/publication/439/b3cb_A_HO10.pdf?v2.8
- Szurek, A. (2017). Normy i zalecenia dotyczące szkolnych stron internetowych. W: J. Partyka (red.), *Normy komunikacji: między retoryką a językiem*. Warszawa: Instytut Badań Literackich PAN, s. 69-85. Pozyskano z: https://www.academia.edu/18382522/Normy_i_zalecenia_dotycz%C4%85ce_szkolnych_stron_internetowych
- Stowarzyszenie na rzecz Najstarszych Szkół w Polsce (2020). [Wykaz szkół średnich]. Pozyskano z: <http://najstarszeszkoly.edu.pl/szkoly.html>

SUMMARY

Image of teachers presented on the websites of secondary schools associated in the Association for the Oldest Schools in Poland

The purpose of the article is analysing image of teachers presented on the websites of secondary schools associated in the Association for the Oldest Schools in Poland. The analysis of ten schools' websites in terms of the presentation of teaching staff shows that the virtual space of the school is an unused area in terms of showing the substantive and didactic potential of teachers. The entire educational staff should take care of the image on the school website by developing a coherent concept that would show not only education, additional qualifications but also interests, passions of teachers.

KEYWORDS: image, teacher, school website, secondary school